

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIKLARI TESPİT SÜRECİ

Editör

Yrd. Doç. Dr. Savaş KANBUR

GÜNEŞ TIP
KİTABEVLERİ

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIKLARI TESPİT SÜRECİ

Editör

Başlıca Yazar

Yrd. Doç. Dr. Savaş Kanbur

Yazar

Ceyhun ARCA

GÜNEŞ TIP KİTABEVLERİ

İş Kazası ve Meslek Hastalıkları Tespit Süreci

Copyright © 2018

Bu Kitabın her türlü yayın hakkı **Güneş Tıp Kitabevleri Ltd. Şti.**'ne aittir.
Yazılı olarak izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden kısmen veya tamamen kopya edilemez;
fotokopi, teksir, baskı ve diğer yollarla çoğaltılamaz.

ISBN: 978-975-277-707-1

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni: Murat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni Yardımcısı: Polat Yılmaz
Yayın Danışmanı ve Tıbbi Koordinatör: Dr. Ufuk Akçıl
Dizgi - Düzenleme: İhsan Ağın
Kapak Tasarımı: İhsan Ağın

Baskı: Ayrıntı Basım Yayın ve Matbaacılık Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.
İvedik Organize Sanayi Bölgesi 28. Cad. 770 Sok. No: 105-A
Ostim/ANKARA
Telefon: (0312) 394 55 90 - 91 - 92 • Faks: (0312) 394 55 94
Sertifika No: 13987

UYARI

Medikal bilgiler sürekli değişmekte ve yenilenmektedir. Standart güvenlik uygulamaları dikkate alınmalı, yeni araştırmalar ve klinik tecrübeler ışığında tedavilerde ve ilaç uygulamalarındaki değişikliklerin gerekli olabileceği bilinmelidir. Okuyuculara ilaçlar hakkında üretici firma tarafından sağlanan ilaca ait en son ürün bilgilerini, dozaj ve uygulama şekillerini ve kontrendikasyonları kontrol etmeleri tavsiye edilir. Her hasta için en iyi tedavi şeklini ve en doğru ilaçları ve dozlarını belirlemek uygulamayı yapan hekimin sorumluluğundadır. Yayıncı ve editörler bu yayından dolayı meydana gelebilecek hastaya ve ekipmanlara ait herhangi bir zarar veya hasardan sorumlu değildir. Bölümlerin içerik ve bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir.

GENEL DAĞITIM

GÜNEŞ TIP KİTABEVLERİ

ANKARA

M. Rauf İnan Sokak No: 3
06410 Sıhhiye / Ankara
Tel: (0312) 431 14 85 • 435 11 91-92
Faks: (0312) 435 84 23

İSTANBUL

Gazeteciler Sitesi Sağlam Fikir Sokak
No: 7 / 2 Esentepe / İstanbul
Tel: (0212) 356 87 43
Faks: (0212) 356 87 44

KADIKÖY

Rasimpaşa Mah. İskele Sokak
No: 4 / A Kadıköy / İstanbul
Tel: (0216) 546 03 47

www.guneskitabevi.com
info@guneskitabevi.com

ÖNSÖZ

İş kazası ve meslek hastalıkları çalışma hayatında karşılaşılan risklerdir. Hem çalışan için hem de işverenler açısından önem taşıyan bu durumla ilgili ülkemizde gerekli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bununla birlikte, işçi ve işverenleri ilgilendiren bu yasal düzenlemelerin uygulaması tam olarak bilinmemektedir. İş kazası geçiren veya meslek hastalığına tutulan sigortalılara ve bunların işverenlerine, yapmış olduğumuz bu çalışma, yol haritası oluşturacak, iş kazası veya meslek hastalığı süreçlerinde tarafların nelerle karşılaşacakları yönünde bilgi sahibi olmalarını sağlayacaktır.

Kitabımızda iş kazası ve meslek hastalığının ülkemizde yapılmış olan yasal düzenlemeler açısından tanımı, hangi durumların iş kazası ve meslek hastalığı sayılacağı, kimlerin mevzuat gereği bu kapsamda olduğu belirtilmiş, ayrıca iş kazası ve meslek hastalığı meydana geldikten sonra, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından gerçekleştirilen işlemlerin neler olduğundan bahsedilmiştir. Yapılan yasal düzenlemelerle birlikte iş kazası ve meslek hastalığı ile ilgili taraflara bazı yükümlülükler getirilmiş olup, söz konusu yükümlülüklerin taraflarca yerine getirilmemesi halinde uygulanacak olan yaptırımların neler olacağı, hangi durumlarda idari para cezası uygulanacağına çalışmamızda yer verilmiştir.

Gerçekleştirilen yasal düzenlemelerin taraflara yüklemiş olduğu sorumlulukların; ilgililerce yerine getirilip getirilmediği ile ilgili kamu tarafından gerçekleştirilen bir denetim süreci söz konusudur. Bu nedenle, meydana gelen iş kazası ve meslek hastalığı vakaları için yürütülen inceleme/soruşturma süreci hakkında bilgi verilmiş, örneklerle de yer verilerek iş kazası ve meslek hastalığının anlaşılması sağlanmaya çalışılmıştır.

İş kazası ve meslek hastalığı ile ilgili yapmış olduğumuz bu çalışmanın, bu alandaki boşluğu bir nebze de olsa dolduracağını umut ederek, ilgililere faydalı olmasını diliyoruz.

Kitapta yapılan hatalar tarafımıza ait olup, çalışmamızın geliştirilmesi ve daha faydalı olabilmesi için tespit edilen eksiklikler ve yapılacak eleştirilerin tarafımıza iletilmesini rica ederiz.

Bu konuda bizim çalışmamızı destekleyen ve katkı sağlayan meslektaşlarımıza, özellikle yanımızda olan ailelerimize ve yayınevinin değerli çalışanlarına gönülden teşekkür ederiz.

Yrd. Doç. Dr. Savaş KANBUR
Ceyhun ARCA

BÖLÜM YAZARLARI

Başlıca Yazar

Yrd. Doç. Dr. Savaş KANBUR

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1992 yılında mezun oldu. 1997 yılında kadın hastalıkları ve doğum alanında uzmanlığını bitirdikten sonra, Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastanelerde uzman doktor ve yöneticilik görevlerinde bulundu. 2010 yılında itibaren İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi'nde, çalışan kadın sağlığı, iş sağlığı, üreme sağlığı ve meslek hastalıkları alanlarıyla ilgilenmeye başlamıştır. 2013 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, SGK maluliyet ve iş kazaları Marmara Bölgesi Sağlık Kurulları Başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. 2015 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde öğretim görevlisi doktor olarak görev yapmıştır. 2016 yılından itibaren İstanbul Gedik Üniversitesi'nde Sağlık Bilimleri Fakültesi İş Sağlığı ve Güvenliği Bölüm başkanı ve öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Çalışma alanları, iş sağlığı, çalışan kadın sağlığı, çevre sağlığı, üreme sağlığı, iş hijyeni, endüstriyel endokrinoloji, toksikoloji, okul sağlığı, adolesan sağlığı, ergonomi ve halk sağlığıdır.

Yazar

Ceyhan ARCA

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünden mezun oldu, aynı bölümde Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. Bir süre özel bir bankada, sonrasında Maliye Bakanlığı Vergi Denetmen Yardımcılığı kadrosunda çalıştı. Halen Sosyal Güvenlik Kurumu'nda Başmüfettiş olarak görev yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
BÖLÜM YAZARLARI	v
KISALTMALAR	x

BÖLÜM 1. GİRİŞ..... 1

BÖLÜM 2. İŞ KAZASI 5

2.1. İş Kazası Tanımı	5
2.2. İş Kazasının Unsurları	6
2.2.1. Sigortalı Olma (Sigortalılık) Unsuru	6
2.2.2. Kazaya Uğrama Unsuru	8
2.2.3. Kaza Sonucu Bedenen ve Ruhen Zarara Uğrama Unsuru.....	9
2.2.4. Kaza ile Zarar Arasında İliyet Bağının Bulunması	9
2.3. İş Kazası Sayılan Hal ve Durumlar	9
2.3.1. Sigortalının İşyerinde Bulunduğu Sırada	9
2.3.2. Yürütülmekte Olan İş Nedeniyle	12
2.3.3. Sigortalının İşveren Tarafından Görev İle Başka Bir Yere Gönderilmesi / Asıl İşini Yapmaksızın Geçen Zamanlarda	13
2.3.4. Emziren Kadın Sigortalının Çocuğuna Süt Vermek İçin Ayrılan Zamanlarda	14
2.3.5. İşverence Sağlanan Taşıtla İşin Yapıldığı Yere Gidiş ve Geliş Sırasında	14
2.4. İş Kazası Bildirimi	15
2.4.1. İş Kazasının Bildirimi ve Bildirim Süresi	15
2.4.3. İş Kazasının Bildirilmemesi veya Geç Bildirilmesi.....	19
2.4.4. İş Kazasının Bildirim Şekli	19
2.5. İş Kazası Sonrası Kurumca Yapılan İşlemler	27
2.5.1. Kısa Vadeli Sigorta Servisi İşlemleri.....	28
2.5.2. İş Kazası Tespit Komisyonu İşlemleri	30
2.5.3. Meslekte Kazanma Gücü Kayıp Oranının Tespiti	30
2.5.4. Ölümle veya Uzun Kaybıyla Sonuçlanan İş Kazaları	32
2.5.5. Sigortalılık Bildirimleri Yapılmamış Olanların İş Kazası Geçirmesi	33

BÖLÜM 3. MESLEK HASTALIĞI 35

3.1.	Meslek Hastalığı Tanımı	35
3.2.	Meslek Hastalığının Unsurları.....	36
3.3.	Meslek Hastalığının Tespiti	37
3.4.	Meslek Hastalığının Geç Bildirilmesi veya Bildirilmemesi.....	38
3.5.	Meslek Hastalığı Bildirimi	39
3.5.1.	Meslek Hastalığı Bildirimi ve Bildirim Süresi	39
3.5.2.	Meslek Hastalığı Bildirim Şekli	40
3.6.	Meslek Hastalığı Nedeniyle Kurumca Yapılan İşlemler	43
3.6.1.	Sigortalının Meslek Hastalığı Şüphesiyle Kuruma Başvurması	43
3.6.2.	İşten Ayrılanların Meslek Hastalığı İddiaları	44
3.6.3.	Meslek Hastalığı Dosyaları İşlemleri	44
3.6.4.	Meslekte Kazanma Gücü Kayıp Oranı ve Kurum İşlemleri	46
3.3.	Kusur Oranları ve Denetim	47
3.3.1.	Meslekte Kazanma Gücü Kayıp Oranı %10'un Altında Olan Dosyalar	47
3.4.	Meslekte Kazanma Gücü Kayıp Oranlarının Tespitinde Birden Fazla Dosyanın Birleştirilmesi	55
3.5.	İş Kazası ve Meslek Hastalığı Soruşturmalarının Kurum Müfettişlerince Yapılması	55

**BÖLÜM 4. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞINDAN
SAĞLANAN HAKLAR 57**

4.1.	Sağlanan Haklar	57
4.1.1.	Geçici İş Göremezlik Ödeneği	57
4.1.2.	Sürekli İş Göremezlik Geliri	58
4.1.3.	Hak Sahiplerine Ölüm Geliri Bağlanması	58
4.1.4.	Evlenme Ödeneğinin Verilmesi	58
4.1.5.	Cenaze Ödeneği	58
4.2.	İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortasından Yararlanma Şartları	58

**BÖLÜM 5. 6331 SAYILI KANUN KAPSAMINDA İŞKAZASI VE
MESLEK HASTALIĞI 61**

5.1.	6331 Sayılı Kanunun Kapsamı ve İstisnaları	61
5.2.	6331 Sayılı Kanuna Göre İş Kazasının Bildirim Süresi	62
5.3.	6331 Sayılı Kanuna Göre Meslek Hastalığının Bildirim Süresi	63
5.4.	6331 Sayılı Kanuna Göre İş Kazası ve Meslek Hastalığının Bildirim Şekli	63
5.4.1.	İşverenlerin Bildirimi	63
5.4.2.	Sağlık Hizmet Sunucularının Bildirimi	64

5.5.	6331 Sayılı Kanuna Göre İdari Para Cezasının Uygulanması	64
5.5.1.	İş Kazası ve Meslek Hastalığının İşveren Tarafından Bildirilmemesi Halinde İdari Para Cezası Uygulanması	66
5.5.2.	İş Kazası ve Meslek Hastalığının Sağlık Hizmet Sunucuları /Yetkilendirilen Sağlık Hizmet Sunucuları Tarafından Bildirilmemesi Halinde İdari Para Cezası Uygulanması	67
5.6.	İdari Para Cezası Tutarları	68
5.7.	Çalışan Sayısı ve İşyeri Tehlike Sınıfının Tespiti	69
5.7.1.	İş Kazası Bildirimlerinde	70
5.7.2.	Meslek Hastalığı Bildiriminde	70
5.8.	İdari Para Cezalarına Yapılan İtirazlar	71

BÖLÜM 6. KURUMUN DENETİM VE KONTROL YETKİSİ 73

6.1.	İş Kazası ve Meslek Hastalığı Denetim Süreci	73
6.1.1.	İş Kazası Denetim Süreci	73
6.2.1.	Meslek Hastalığı Denetim Süreci	75
6.2.	İş Kazası Veya Meslek Hastalığı Soruşturamalarında İşyeri Kayıtlarının İncelenmesi	75
6.3.	İşveren, Sigortalı ve Üçüncü Kişilerin Kusurlu Olması	77
6.3.1.	İşverenin Kusur Sorumluluğu	78
6.3.2.	Kaçınılmazlık İlkesi, İşveren Kusurunu Kaldıran veya Sınırlayan Haller. ...	86
6.3.3.	Geçici İş İlişkisinde Kusur Sorumluluğu	88
6.3.4.	Fatura Mukabili Yaptırılan İşlerde Kusur Sorumluluğu	88
6.3.5.	Üçüncü Kişinin Kusur Sorumluluğu	89
6.3.6.	Kazalı Sigortalının Kusur Sorumluluğu	90
6.4.	Meslek Hastalıklarında Kusur Sorumluluğu	92

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI OLAYLARINA İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELER 95

KAYNAKLAR 118

KISALTMALAR

ark. :	arkadařlar
İř-Kur:	Türkiye İř Kurumu
KKD:	Kişisel koruyucu donanım
Kurum:	Sosyal Güvenlik Kurumu
PSD:	Peřin Sermaye Deęeri
RTB:	Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı
SGK:	Sosyal Güvenlik Kurumu
SGM:	Sosyal Güvenlik Merkezi
SSİY:	Sosyal Sigortalar İşlemleri Yönetmelięi
Ünite:	Sosyal Güvenlik İl Müdürlüęü/Sosyal Güvenlik Merkez Müdürlüęü

İnsanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar bireyler her zaman sosyal riskler ile karşı karşıya kalmakta, bunlara gerek bireysel olarak, gerek toplumsal olarak çözümler bulmakta ve yaşamlarına devam etmektedirler. Bununla birlikte, bu riskler tarih boyunca devam etmektedir.

Bireyler ilk önce yaşamlarını sürdürmek için toplayıcılık yapmışlar ve burada karşılaştıkları risklere karşı bireysel anlamda önlem almışlardır. Zamanla toprak ve madenlerin işlenmeye başlanması ile yerleşik hayata geçerek köyler kasabalar ve şehirler kurulmaya başlanmış, toplumların ve ülkelerin temelleri bu şekilde atılmaya başlanmıştır. İnsanların birlikte yaşamaya başlamaları ile toplumsal düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur. Her topluluk kendi yaşama biçimlerine göre yasalar oluşturmuştur. Uluslar, zamanla birbirinden etkilenecek ve medeniyetlerini geliştirmek için aynı alanlarda benzer düzenlemeler gerçekleştirmişlerdir.

Toplayıcılığın yapıldığı dönemde bireyler karşılaştıkları risklere karşı kendi çözümlerini üretmişlerdir. Daha sonra köylerin kurulmaya başlanması ile köyü oluşturan bireylerin ailelerinin birbirleri ile yardımlaşması ile bu konulara çözüm üretilmiştir. Dini kurumlar da bu konularda toplumda öncülük yaparak, meydana gelen sosyal risklerin önüne geçmeye çalışmıştır.

Buharlı makinanın icadı ile birlikte seri üretime başlanmış, aile bazında yapılan üretim önemini yitirmiştir. İnsanlar artık köylerini topraklarını bırakarak şehirlere göç etmeye başlamışlardır. Şehirlerde ilk önce dokuma alanında oluşan fabrikalaşma zamanla her alanda kurulmuştur. Değişen üretim anlayışıyla birlikte, insanlar fabrikalarda çalışmaya başlamış ve beraberinde çalışma hayatının en büyük riskleri olan iş kazası ve meslek hastalığı kavramları ortaya çıkmıştır.

Her ne kadar bu kavramların tarihi daha geçmiş dönemlere dayansa da sanayi devrimi ve işçi sınıfının doğuşu bu alanda sivil toplum kuruluşlarının talepleri, sosyal devlet anlayışının doğmasına neden olmuştur. Toplumların oluşması ile kurulan devletler, sosyal devlet anlayışının gelişmesiyle de bu alanlarda yasal düzenlemeler yapmaya başlamışlardır.

Fabrikalarda çalışan insanlar zamanla örgütleşerek işçi sınıfının ve örgütleşip fabrika sahiplerinin sosyal risklere karşı aldıkları önlemleri yeterli görmeyerek yeni düzenlemelerin yapılmasına neden olmuşlardır. Zamanla sosyal güvenlik ve iş sağlığı ve güvenliği alanında yapılan bu düzenlemeler yasal şeklinde hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yapılmıştır.

2.1. İŞ KAZASI TANIMI

Dünya Sağlık Örgütü, kazayı “beklenmedik ve planlanmamış bir olay” olarak tanımlamıştır. Bu tanım göz önüne alındığında iş kazasını da “işyerinde meydana gelen beklenmedik ve planlanmamış bir olay” şeklinde ifade edebiliriz (Bilir, 2016). Kaza olayının beklenmedik ve planlanmamış olması işyerinde çalışanlar için sağlık açısından yaralanma veya ölüm gibi istenmeyen durumların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bunun dışında işyerindeki binanın içerisinde veya çevresinde bulunan teçhizat ve malzemelerin zarar görmesine neden olarak maddi zarar da ortaya çıkabilmektedir. Diğer taraftan beklenmedik ve planlanmamış bu olayların neticesinde sağlık yönünden veya maddi açıdan herhangi bir zararın oluşmadığı durumlara da rastlanabilmektedir.

İş kazaları, çalışma hayatının bulunduğu her ülkede meydana gelmektedir. Kazaların önüne geçebilmek için her devlet bu konuda kendi mevzuatını oluşturmuştur. Ülkemizde iş kazalarının önüne geçebilmek için 6331 sayılı Kanun ve alt mevzuatı oluşturularak iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin işyerlerinde alınması ve iş kazası ve meslek hastalığı gibi olayların önüne geçilmesi ve azalması sağlanmaya çalışılmıştır. 6331 sayılı Kanun iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin nasıl ve ne şekilde alınacağı yönünde çalışma hayatına bilgi sunmaktadır.

6331 sayılı Kanunun birinci fıkrasının (g) bendinde; “g) İş kazası: İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen engelli hâle getiren olayı ifade eder.” hükmünün yer aldığını görmekteyiz. 6331 sayılı Kanun maddesinde “işyeri ve işin yürütümü” kavramları kullanılarak iş kazası olayı genel itibarıyla bu iki durum kapsamında değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, çalışanlara sosyal sigorta kapsamında hak sağlayan 5510 sayılı Kanunda da iş kazası tanımına yer verilmiştir. Her ne kadar 5510 sayılı Kanunda yer alan bu madde hükmünün başlığı iş kazası tanımı olarak belirtilmiş ise de madde hükmü bize iş kazası tanımını vermemektedir. Bir diğer ifadeyle, bu madde hükmü iş kazasının tanımını yapmamakta, kaza olayının ne gibi durumlarda iş kazası sayılacağını belirtmektedir. Madde hükmünde; kaza olayının hangi durumlarda iş kazası sayılacağına ilişkin olarak, yer ve zaman da belirtilerek iş kazasının sınırları çizilmiştir.

2.4.4.2. İş Kazası ve Meslek Hastalığının E-SGK Ekranından Bildirim Şekli

İş kazası bildirimini, e-bildirim yöntemi kullanarak yapmak için www.sgk.gov.tr adresinden girilerek gelen sayfada yer alan E-SGK seçeği tıklanır (Şekil 1).

Şekil 1 • SGK Ana Sayfası

E-SGK sekmesi tıklandıktan sonra karşımıza E SGK – SGK Uygulamalar Portalı gelir. Kamu, vatandaş, işveren ve sağlık hizmet sunucuları başlıklarının yer aldığı ekran ile karşılaşırız. Bu başlıklarda iş kazası ve meslek hastalığı e-bildirim ekranının yer aldığı işveren kısmı seçilir (Şekil 2).

Şekil 2 • E SGK – SGK Uygulamalar Portalı

Şekil 3 • Uygulamalar Ekranı

Şekil 3’de yer alan işverenleri ilgilendiren uygulamaların bulunduğu ekran karşımıza gelir. Uygulamalar ekranından İş Kazası Meslek Hastalığı E-Bildirim’in yer aldığı kutucuk seçilerek İş Kazası Meslek Hastalığı E-Bildirim uygulamasının yer aldığı ekrana geçilir.

Gelen İş Kazası Meslek Hastalığı E-Bildirim ekranında bulunan kısım seçilerek iş kazası ve meslek hastalığı bildirimi yapacak kullanıcı girişinin yer aldığı ana sayfaya sistem bizi yönlendirir (Şekil 4).

Şekil 4 • İş Kazası Meslek Hastalığı E-Bildirim

3.1. MESLEK HASTALIĞI TANIMI

Çalışma hayatında işçilerin iş kazası geçirmelerinin yanında meslek hastalığına yakalanmaları da söz konusu olabilmektedir. Meslek hastalığı, adından anlaşılacağı üzeri mesleki bir faaliyetin yapılmasından veya bazı işlerde sürekli çalışma sonucu çalışanlarda, yapmış oldukları meslek veya işler nedeniyle oluşan rahatsızlık hali olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum mesleki bir faaliyet ya da sigortalının bazı işlerde sürekli çalışması sonucunda ortaya çıkabilmektedir, bir diğer ifadeyle işyerindeki faaliyetin niteliği ve çalışma koşulları meslek hastalığına neden olmaktadır. Meslek hastalığı, kısaca, meslekle veya yapılan işle arasında illiyet bağı bulunan ve çalışma koşullarının da etkisi olan rahatsızlık hali olarak tanımlanabilir. Diğer bir ifade ile çalışanların, yapmış oldukları meslek ya da işten veya çalışma şartlarından dolayı sağlık durumlarının bozulması şeklinde de meslek hastalığının tanımı yapılabilmektedir.

İş kazalarından farklı olarak meslek hastalıkları belirli bir süre geçtikten sonra ortaya çıkmaktadır. İş kazası ise işyerinde anlık olaylar sonucu meydana gelir. Meslek hastalığında ise yapılan mesleğin veya işin üzerinden belirli bir zaman dilimi geçtikten sonra ortaya çıktığını görmekteyiz. Bu durumda ortaya çıkan hastalık ile yapılan iş veya meslek arasında da bir ilişki olması gerekir. Belirli bir zaman diliminde yapılan iş ve meslek nedeniyle işçinin sağlığının bozulması meslek hastalığının nasıl oluştuğunu göstermektedir. İş kazalarında ise bu durumdan farklı olarak kaza olayı ile yapılan işin veya mesleğin illiyet bağının bulunmasına gerek yoktur. İş kazası bölümünde açıklanan hal ve durumlarda meydana gelen olaylar iş kazası sayılmaktadır. Meslek hastalığı ile iş kazası arasında fark bu şekilde anlaşılmaktadır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu meslek hastalığını “mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalık” olarak tanımlamıştır. Bu tanım gereği meslek hastalığının, yukarıda ifade ettiğimiz gibi kişinin çalışma yaşamında, işyerinde ya da yapılan meslek veya işin yapılış şekli nedeniyle karşılaştığı etkenler sonucu meydana gelen hastalık anlamına geldiği görülmektedir.

Sosyal risk olarak kabul edilen meslek hastalığı sosyal sigortalar kapsamına alınmış ve 5510 sayılı Kanunda da meslek hastalığının tanımına yer verilmiştir. İş kazası tanımından farklı olarak bu Kanunda meslek hastalığının tanımı yapılmıştır.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

SAĞLIK ÖDEMELERİ SİSTEMİ

İş Kazası Meslek Hastalığı Bildirim İşlemleri

14 Kasım 2017

Kullanıcı İşlemleri

- Çıkış
- İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI BİLDİRİM İŞLEMLERİ**
 - İş Kazası Bildirim Girişi
 - İş Kazası Bildirim Görüntüleme / Güncelleme
 - Meslek Hastalığı Bildirim Girişi**
 - Meslek Hastalığı Bildirim Görüntüleme / Güncelleme
 - Günlük İş Kazası Bildirim Listeleme
 - Günlük Meslek Hastalığı Bildirim Listeleme
- HASTANE BİLDİRİM GÖRÜNTÜLEME İŞLEMLERİ**
 - Tarihe Göre Hastane Bildirim Sorgulama
 - TCK No ile Hastane Bildirimi Sorgulama
 - TCK No ile Provizyon Detay Sorgulama

Sigortalının T.C Kimlik Numarasını ve Sigortalılık Türünü Giriniz

T.C. Kimlik No..:

Sigortalılık Türü: [Seçiniz] ▼

Bildirim Tipi: [Seçiniz] ▼

Bildirim Tarihi:

Sorgula

Şekil 12 • Meslek Hastalığı Bildirim Girişi

Söz konusu bilgiler girildikten sonra meslek hastalığı ile ilgili bilgiler görüntülenmek istendiği zaman işverenler tarafından girilen bilgilere erişilebilmektedir. İş Kazası bildiriminin kaydedildiği formların görüntüleme işlemi, Şekil 13'te gösterilen “Meslek Hastalığı Bildirim Formu Görüntüleme İşlemleri” menüsünden girilerek yapılmaktadır.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

SAĞLIK ÖDEMELERİ SİSTEMİ

İş Kazası Meslek Hastalığı Bildirim İşlemleri

14 Kasım 2017

Kullanıcı İşlemleri

- Çıkış
- İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI BİLDİRİM İŞLEMLERİ**
 - İş Kazası Bildirim Girişi
 - İş Kazası Bildirim Görüntüleme / Güncelleme
 - Meslek Hastalığı Bildirim Girişi**
 - Meslek Hastalığı Bildirim Görüntüleme / Güncelleme**
 - Günlük İş Kazası Bildirim Listeleme
 - Günlük Meslek Hastalığı Bildirim Listeleme
- HASTANE BİLDİRİM GÖRÜNTÜLEME İŞLEMLERİ**
 - Tarihe Göre Hastane Bildirim Sorgulama
 - TCK No ile Hastane Bildirimi Sorgulama
 - TCK No ile Provizyon Detay Sorgulama

Sigortalının T.C Kimlik Numarasını ve Sigortalılık Türünü Giriniz

T.C. Kimlik No..:

Sigortalılık Türü: [Seçiniz] ▼

Bildirim Tipi: [Seçiniz] ▼

Bildirim Tarihi:

Sorgula

Şekil 13 • Meslek Hastalığı Bildirim Görüntüleme / Güncelleme

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞINDAN SAĞLANAN HAKLAR

4.1. SAĞLANAN HAKLAR

Sosyal risklere (iş kazası, meslek hastalığı, hastalık, analık, malullük, yaşlılık, ölüm) karşı Sosyal Güvenlik Kurumu, çalışanları zorunlu sigortalılık gereği kişileri sigorta kolları kapsamına almakta ve bu riskler ile karşılaşanları ve hak sahiplerini koruyarak gerekli yardımları yapmaktadır. İş kazası geçiren ve meslek hastalığına tutulan sigortalılar için 5510 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında iş kazası ve meslek hastalığı hallerinde sağlanan haklar;

- a. Sigortalıya, geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi,
 - b. Sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanması,
 - c. İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine, gelir bağlanması,
 - d. Gelir bağlanmış olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi,
 - e. İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı için cenaze ödeneği verilmesi,
- olarak sıralanmıştır. İş kazası ve meslek hastalığı kapsamında sigortalılık niteliğine sahip olan kişilerin iş kazası geçirmeleri veya meslek hastalığına tutulmaları halinde, Kanunda belirtilen bu haklardan kendileri veya bu nedenden dolayı ölmeleri halinde hak sahipleri yararlanmaktadır.

4.1.1. Geçici İş Göremezlik Ödeneği

5510 sayılı Kanun kapsamında bulunan sigortalıların meslek hastalığı, iş kazası, analık ve hastalık hâllerinde sağlık kurulu raporlarında belirtilen veya yetkili hekimler tarafından verilen istirahat süresince geçici olarak iş görememe hali, geçici iş göremezlik olarak tanımlanmaktadır.

Sigortalının geçirdiği iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle geçici olarak işinde çalışmaması nedeniyle sigortalıya çalışmadığı her gün için Kurum tarafından geçici iş göremezlik ödeneği verilmektedir, ancak sigortalının iş kazası veya meslek hastalığına maruz kaldığının ve işinde geçici bir süre çalışmayacağını doktor raporu ile saptanması gerekmektedir.

6331 SAYILI KANUN KAPSAMINDA İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI

İş sağlığı ve güvenliği kavramı farklı tanımları yapılmış olsa da hepsinin temelde aynı yerde birleştiği görülmektedir. İş sağlığı ve güvenliğini, işyerinde işin yürütülmesi sırasında çeşitli nedenlerden kaynaklanan sağlık ve güvenlik açısından zarar oluşturacak olumsuz koşullardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalar olarak tanımlayabiliriz.

Ülkemizde de bu konuya mevzuat olarak 6331 sayılı Kanunun yürürlüğe girene kadar İş Kanunu bünyesinde yer verildiğini görmekteyiz. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunun yayınlanması ile birlikte iş sağlığı ve güvenliği İş Kanunu kapsamından ayrılarak ayrı bir mevzuat olarak düzenlenmiştir. Böylece işyerlerinde sağlık ve güvenlik açısından işverenlere yükümlülükler getirilerek çalışanlara daha iyi çalışma ortamları sağlanmak suretiyle ülkemizdeki iş kazası ve meslek hastalığı olaylarının azaltılması hedeflenmiştir.

İş kazası ve meslek hastalığı ile ilgili düzenlemelere 6331 sayılı Kanunda yer verilmiştir. Kanun kapsamına giren kişilere çeşitli yükümlülükler getirilmektedir. 6331 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde; “İş kazası; İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da beden en engelli hâle getiren olay” şeklinde ve “Meslek hastalığı; Mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalığı” şeklinde ifade edilmiştir.

5.1. 6331 SAYILI KANUNUN KAPSAMI VE İSTİSNALARI

Kanun koyucu 6331 sayılı Kanunu yaparken bu kanun hükümlerinin hangi işlere ve işyerlerine uygulanacağına Kanunun 2 nci maddesinde yer vermiştir.

6331 sayılı Kanun 2 nci maddesinde; “Bu Kanun; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.” hükmü yer almaktadır.

Kanun koyucunun kamu ve özel sektörü ayırt etmeyerek kanunun bütün işlere ve işyerlerine uygulanacağını belirttiğini ve bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerini, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarını faaliyet konularına bakılmaksızın kapsamına aldığını görmekteyiz.

5510 sayılı Kanunun 59 uncu maddesinde Kurumun denetleme ve kontrol yetkisinden bahsedilmiştir. Aynı Kanun maddesinde 5510 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin işlemlerin denetiminin, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurları eliyle yürütüleceği belirtilmiştir. 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanununun 17 inci maddesinde ise Kurumun en üst denetim birimi olan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının görev ve yetkilerinden bahsedilmiştir. Kanunun uygulamasından doğan sigorta olayı olarak kabul edilen iş kazası ve meslek hastalıkları olaylarının denetimi Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nda görevli Sosyal Güvenlik Kurumu Müfettişleri tarafından yürütülmektedir. Bu bölümde iş kazası ve meslek hastalığı denetimleri hakkında bilgi verilecektir.

6.1. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI DENETİM SÜRECİ

İş kazası ve meslek hastalığı denetimine ilişkin bilgiler Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın çıkarmış olduğu İç-Emirler de yer vermiştir. Kitabımızın bu bölümünde bu hususlara yer verilecektir.

6.1.1. İş Kazası Denetim Süreci

İş kazası veya meslek hastalığı denetim gerekçelerinin, Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın ilgili Grup Başkanlığı'nda görevli Müfettişe havale edilmesi sonucu denetim süreci başlamaktadır.

Müfettiş kendisine verilen denetim gerekçesinde yer alan ve ünite tarafından oluşturulan iş kazası ile bilgi ve belgeleri incelemektedir. İncelemeyi tamamladıktan sonra iş kazası veya meslek hastalığının meydana geldiği işyerine ait kayıt ve belgeleri işverenden tebligat aracılığıyla istemektedir. Müfettiş tarafından istenen kayıt ve belgeler;

- Yasalar gereği tutulması gereken defterlerin (Örnek: yevmiye defteri, vergi mevzuatı açısından tutulması gereken yasal defterdir, iş sağlığı ve güvenliği tespit öneri defteri de iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı gereği tutulması gereken yasal defterdir)
- İş sağlığı ve güvenliği alakalı bilgi ve belgelerin (kişisel koruyucu donanım zimmet (KKD) tutanakları, risk değerlendirmesi, eğitim katılım belgeleri gibi),
- İşçilerin almış oldukları ücretleri gösteren ücret ödeme bordrolarının,

ARADIĞINIZ TÜM TIP KİTAPLARI BU ADRESTE

www.guneskitabevi.com

GENEL DAĞITIM

GÜNEŞ TIP KİTABEVLERİ

ANKARA

M. Rauf İnan Sokak No: 3
06410 Sıhhiye / Ankara
Tel: (0312) 431 14 85 • 435 11 91-92
Faks: (0312) 435 84 23

İSTANBUL

Gazeteciler Sitesi Sağlam Fikir Sokak
No: 7 / 2 Esentepe / İstanbul
Tel: (0212) 356 87 43
Faks: (0212) 356 87 44

KADIKÖY

Rasimpaşa Mah. İskele Sokak
No: 4 / A Kadıköy / İstanbul
Tel&Faks: (0216) 546 03 47

Türkiye'nin her yerinden...
0505 734 13 13

ISBN 978-975-277-707-1

9 789752 777071